Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Femte Afdeling)

12. december 2024*

»Appel – økonomisk og monetær politik – tilsyn med kreditinstitutter – forordning (EU) nr. 1024/2013 – specifikke tilsynsopgaver, der er overdraget til Den Europæiske Centralbank (ECB) – artikel 24 – afgørelse om inddragelse af kreditinstituttets tilladelse – procedure for den administrative revision – afgørelse, der ophæver en tidligere afgørelse – søgsmålsinteressens fortsatte bestående – erstatningssøgsmål – åbenbart afvisningsgrundlag«

I sag C-181/22 P,

angående appel i henhold til artikel 56 i statutten for Den Europæiske Unions Domstol, iværksat den 9. marts 2022,

Nemea Bank plc, San Ġiljan (Malta), ved asianajaja A. Meriläinen,

appellant,

de øvrige parter i appelsagen:

Heikki Niemelä, Ohain (Belgien),

Mika Lehto, Espoo (Finland),

Nemea plc, San Ġiljan,

Nevestor SA, Ohain,

sagsøgere i første instans,

Den Europæiske Centralbank (ECB) ved D.M. Brinkman, C. Hernández Saseta og A. Witte, som befuldmægtigede,

sagsøgt i første instans,

Europa-Kommissionen først ved A. Nijenhuis og A. Steiblytė, derefter ved A. Steiblytė, som befuldmægtigede,

intervenient i første instans,

har

* Processprog: engelsk.

DOMSTOLEN (Femte Afdeling),

sammensat af Domstolens præsident, K. Lenaerts, som fungerende formand for Femte Afdeling, og dommerne I. Jarukaitis (refererende dommer) og E. Regan,

generaladvokat: J. Kokott

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 30. november 2023,

afsagt følgende

Dom

1 Med appellen har Nemea Bank plc nedlagt påstand om ophævelse af Den Europæiske Unions Rets kendelse af 20. december 2021, Niemelä m.fl. mod ECB (T-321/17, herefter »den appellerede kendelse«, EU:T:2021:942), hvorved Retten bestemte, at det ikke længere var fornødent at træffe afgørelse om påstanden om annullation af afgørelse ECB/SSM/2017 – 213800JENPXTUY75VSO/1 WHD-2017-0003 fra Den Europæiske Centralbank (ECB) af 23. marts 2017 om inddragelse af Nemea Banks tilladelse til at udøve virksomhed som kreditinstitut (herefter »den omtvistede afgørelse«), og afviste påstanden om erstatning for det tab, som angiveligt var lidt som følge af inddragelsen af denne tilladelse.

Retsforskrifter

SSM-forordningen

2 Følgende fremgår af 64. betragtning til Rådets forordning (EU) nr. 1024/2013 af 15. oktober 2013 om overdragelse af specifikke opgaver til Den Europæiske Centralbank i forbindelse med politikker vedrørende tilsyn med kreditinstitutter (EUT 2013, L 287, s. 63, herefter »SSM-forordningen«):

»ECB bør give fysiske og juridiske personer mulighed for at anmode om en revision af afgørelser, som er truffet i medfør af de beføjelser, den overdrages ved denne forordning, og som er rettet til dem, eller som er af direkte og personlig interesse for dem. Revisionen bør vedrøre sådanne afgørelsers proceduremæssige og materielle overensstemmelse med denne forordning, samtidig med at den respekterer ECB's skønsmargen til at beslutte, om det er hensigtsmæssigt at træffe disse afgørelser. Med henblik herpå og for at sikre hurtig sagsbehandling bør ECB nedsætte et administrativt klagenævn, der skal udføre sådan intern revision. I sammensætningen af nævnet bør ECB's Styrelsesråd udpege personer med godt omdømme. [...] Proceduren, der fastlægger revisionen, bør gøre det muligt for tilsynsrådet at tage sit tidligere udkast til afgørelse op til fornyet overvejelse, hvor det er relevant[.]«

3 Denne forordnings artikel 4, stk. 1, litra a), bestemmer:

»ECB har inden for rammerne af artikel 6 og i overensstemmelse med stk. 3 i denne artikel enekompetence til med henblik på tilsyn at udføre følgende opgaver i forbindelse med alle de kreditinstitutter, der er etableret i de deltagende medlemsstater:

a) at meddele kreditinstitutter tilladelse og at inddrage kreditinstitutters tilladelser med forbehold af artikel 14.«

4 Forordningens artikel 14, stk. 5, har følgende ordlyd:

»Med forbehold af stk. 6 kan ECB på eget initiativ inddrage tilladelsen i de tilfælde, der er fastsat i den relevante EU-ret, efter høringer med den kompetente nationale myndighed i den deltagende medlemsstat, hvor kreditinstituttet er etableret, eller på forslag fra en sådan kompetent national myndighed. Disse høringer sikrer navnlig, at ECB inden beslutningen om inddragelse giver de nationale myndigheder tilstrækkelig tid til at træffe afgørelse om de nødvendige afhjælpende tiltag, herunder mulige afviklingsforanstaltninger, og tager dem i betragtning.

Hvis den kompetente nationale myndighed, som har foreslået tilladelsen i henhold til stk. 1, er af den opfattelse, at tilladelsen skal inddrages i henhold til relevant national lovgivning, fremsender denne et forslag til ECB herom. ECB træffer i så fald afgørelse om den foreslåede inddragelse, idet den fuldt ud tager hensyn til den begrundelse for inddragelse, som den kompetente nationale myndighed har forelagt.«

5 Samme forordnings artikel 24 fastsætter:

»1. ECB opretter et administrativt klagenævn [(herefter »Det Administrative Klagenævn«)], der udfører intern administrativ revision af afgørelser truffet af ECB under udøvelsen af de beføjelser, den er tillagt i henhold til denne forordning, efter en anmodning om revision indgivet i overensstemmelse med stk. 5. Den interne administrative revision vedrører en sådan afgørelses proceduremæssige og materielle overensstemmelse med denne forordning.

[…]

5. Enhver fysisk eller juridisk person kan i de tilfælde, der er omhandlet i stk. 1, anmode om revision af en afgørelse truffet af ECB i henhold til denne forordning, som er rettet til den pågældende eller berører vedkommende umiddelbart og individuelt. […]

[…]

7. Efter at have afgjort, om anmodningen om revision kan antages til behandling, afgiver [Det Administrative Klagenævn] en udtalelse inden for en frist, som står i forhold til sagens hastende karakter, dog senest to måneder efter modtagelsen af anmodningen, og henviser den til tilsynsrådet med henblik på udarbejdelse af et nyt udkast til afgørelse. Tilsynsrådet tager hensyn til [Det Administrative Klagenævns] udtalelse og forelægger straks et nyt udkast til afgørelse for Styrelsesrådet. Det nye udkast til afgørelse ophæver den oprindelige afgørelse, erstatter den med en afgørelse med samme indhold eller erstatter den med en ændret afgørelse. Det nye udkast til afgørelse anses for vedtaget, medmindre Styrelsesrådet gør indsigelse inden for en periode på højst ti arbejdsdage.

8. En anmodning om revision indgivet i henhold til stk. 5 har ikke opsættende virkning. Styrelsesrådet kan dog efter forslag fra [Det Administrative Klagenævn], hvis det finder det berettiget, suspendere anvendelsen af den påklagede afgørelse.

[...]

11. Denne artikel berører ikke retten til at indbringe klager for [Den Europæiske Unions Domstol] i overensstemmelse med traktaterne.«

Forordning (EU) nr. 468/2014

6 Det følger af artikel 2, nr. 8), i Den Europæiske Centralbanks forordning (EU) nr. 468/2014 af 16. april 2014 om fastlæggelse af en ramme for samarbejde inden for Den Fælles Tilsynsmekanisme mellem Den Europæiske Centralbank og de kompetente nationale myndigheder og med de udpegede nationale myndigheder (SSM-rammeforordningen) (EUT 2014, L 141, s. 1), at en »mindre signifikant enhed under tilsyn i en medlemsstat i euroområdet« er en enhed, »som [navnlig] ikke har status af en signifikant enhed under tilsyn som omhandlet i SSM-forordningens artikel 6, stk. 4«.

7 Denne forordnings artikel 80 bestemmer:

»1. Hvis den relevante kompetente nationale myndighed er af den opfattelse, at et kreditinstituts tilladelse bør inddrages helt eller delvist i overensstemmelse med den relevante EU-ret eller nationale ret, herunder på kreditinstituttets anmodning, fremsender den et udkast til afgørelse med forslag om inddragelse af tilladelsen til ECB [...] sammen med eventuel supplerende dokumentation.

2. Den kompetente nationale myndighed koordinerer med den nationale myndighed, som har kompetence til at afvikle kreditinstitutter [...], med henblik på udarbejdelse af alle udkast til afgørelse om inddragelse, der er relevante for den nationale afviklingsmyndighed.«

Sagens baggrund

8 Tvistens baggrund, således som den er gengivet i den appellerede kendelses præmis 1-7, kan sammenfattes som følger.

9 Nemea Bank er et maltesisk kreditinstitut, som er omfattet af begrebet »mindre signifikant enhed under tilsyn i en medlemsstat i euroområdet« i SSM-rammeforordningens forstand, og som leverede finansielle tjenesteydelser i medfør af en tilladelse, som dette var blevet meddelt af den kompetente nationale myndighed, dvs. Awtorità għas-Servizzi Finanzjarji ta'Malta (Malta Financial Services Authority) (det maltesiske finanstilsyn, Malta) (herefter »MFSA«), og som var underlagt dennes direkte tilsyn.

10 Nemea plc og Nevestor SA er to direkte aktionærer i Nemea Bank. Heikki Niemelä og Mika Lehto er medlemmer af Nemea Banks bestyrelse og er de reelle ejere heraf gennem de andele, de ejer i Nemea og Nevestor.

11 Den 25. januar 2017, efter at have hørt den nationale afviklingsmyndighed, fremsendte MFSA til ECB i henhold til SSM-forordningens artikel 80 et udkast til afgørelse om inddragelse af tilladelsen udstedt til Nemea Bank til at optage virksomhed som kreditinstitut.

12 Den 13. marts 2017 godkendte ECB's tilsynsråd det pågældende udkast til afgørelse om inddragelse af tilladelse og gav Nemea Bank en frist på tre dage til at fremsætte sine bemærkninger til dette udkast.

13 Den 15. marts 2017 fremsatte Nemea Bank sine bemærkninger.

14 Den 23. marts 2017 traf ECB den omtvistede afgørelse i henhold til SSM-forordningens artikel 4, stk. 1, litra a), og artikel 14, stk. 5.

De faktiske omstændigheder efter den omtvistede afgørelse

15 Den 22. april 2017 modtog Det Administrative Klagenævn en anmodning om revision af den omtvistede afgørelse indgivet af Nemea Bank og de øvrige sagsøgere i første instans.

16 Den 19. juni 2017 afgav Det Administrative Klagenævn en udtalelse, hvorved det foreslog, at denne afgørelse skulle erstattes med en afgørelse med samme indhold. Den 30. juni 2017 vedtog ECB's Styrelsesråd, idet det fulgte denne udtalelse og på grundlag af tilsynsrådets udkast, i henhold til SSM-forordningens artikel 24, stk. 7, afgørelse ECB/SSM/2017 – 213800JENPXTUY75VS 07/2 (herefter »afgørelsen af 30. juni 2017«), som, således som det er anført i dens dispositive del, erstattede den omtvistede afgørelse.

Retsforhandlingerne for Retten og den appellerede kendelse

17 Ved stævning indleveret til Rettens Justitskontor den 22. maj 2017 anlagde Nemea Bank og de øvrige sagsøgere i første instans søgsmål med påstand om annullation af den omtvistede afgørelse og om erstatning for de tab, som de angiveligt havde lidt som følge af vedtagelsen af denne afgørelse. Til støtte for dette søgsmål fremførte de seks anbringender.

18 Ved særskilt processkrift indleveret til Rettens Justitskontor den 25. oktober 2017 fremsatte ECB en formalitetsindsigelse i henhold til artikel 130 i Rettens procesreglement. Ved kendelse af 13. juli 2018 forenede Retten formalitetsspørgsmålet med prøvelsen af sagens realitet i medfør af procesreglementets artikel 130, stk. 7.

19 Ved processkrift indleveret til Rettens Justitskontor den 18. oktober 2017 fremsatte Europa-Kommissionen en anmodning om intervention til støtte for ECB's påstande, som Retten tog til følge ved afgørelse af 23. juli 2018.

20 Ved en foranstaltning med henblik på sagens tilrettelæggelse af 30. april 2018 stillede Retten parterne en række spørgsmål for bl.a. at fastlægge, om sagsøgerne i første instans – efter udpegelsen af en person med kompetence til i det væsentlige at udøve hovedparten af de beføjelser, der normalt udøves af Nemea Banks ledelsesorganer angående selskabets særlige aktiviteter og aktiver – havde beføjelse til at anlægge et søgsmål om annullation af en afgørelse fra ECB og et søgsmål med påstand om erstatning for det tab, der er lidt som følge af en sådan afgørelse.

21 Den 1. april 2019 udsatte Retten behandlingen af sagen på afsigelse af dom af 5. november 2019, ECB m.fl. mod Trasta Komercbanka m.fl. (C-663/17 P, C-665/17 P og C-669/17 P, EU:C:2019:923), og opfordrede ved en ny foranstaltning med henblik på sagens tilrettelæggelse af 10. december 2019 parterne til at fremkomme med deres bemærkninger til de konklusioner, der ifølge dem ville kunne drages af denne dom med henblik på afgørelsen af den for Retten verserende tvist.

22 Ved andre foranstaltninger med henblik på sagens tilrettelæggelse af henholdsvis 30. januar 2020, 23. december 2020 og 19. januar 2021 adspurgte Retten parterne om udviklingen af den sag, der var indbragt for Tribunal dwar Servizzi Finanzjarji (ret for finansielle tjenesteydelser, Malta), for at genoprette Nemea Banks effektive repræsentation.

23 I punkt 1 i den appellerede kendelses konklusion fastslog Retten, at det ikke længere var fornødent at træffe afgørelse om annullationspåstanden, da dens genstand var bortfaldet og søgsmålsinteressen for sagsøgerne i første instans ophørt. Ved punkt 2 i kendelsens konklusion afviste Retten erstatningspåstanden som åbenbart ugrundet. I punkt 3 i kendelsens konklusion bestemte Retten, at sagsøgerne i første instans og ECB hver skulle bære deres egne omkostninger i forbindelse med annullationspåstanden. I samme konklusions punkt 4 bestemte Retten, at sagsøgerne i første instans skulle bære deres egne omkostninger og betale ECB's omkostninger i forbindelse med erstatningspåstanden. Endelig bestemte Retten i punkt 5 i den appellerede kendelses konklusion, at Kommissionen skulle bære sine egne omkostninger.

Parternes påstande i appelsagen

24 Nemea Bank har nedlagt følgende påstande:

– Den appellerede kendelse ophæves.

– Sagen hjemvises til Retten, idet sagen henvises til en afdeling, der udgøres af andre dommere end dem, der udgjorde den afdeling, som traf den appellerede kendelse.

– ECB tilpligtes at betale sagsomkostningerne.

25 ECB har nedlagt påstand om, at appellen forkastes, og at appellanten tilpligtes at betale sagsomkostningerne.

26 Kommissionen har ligeledes nedlagt påstand om, at appellen forkastes, og at appellanten tilpligtes at betale sagsomkostningerne.

Om anmodningen om genåbning af retsforhandlingernes mundtlige del

27 Ved processkrift indleveret til Domstolens Justitskontor den 27. november 2024 har Nemea Bank anmodet om genåbning af retsforhandlingernes mundtlige del i henhold til artikel 83 i Domstolens procesreglement.

28 Til støtte for anmodningen har Nemea Bank i det væsentlige anført, at den ønsker at fremlægge argumenter vedrørende domme af 8. februar 2024, Pilatus Bank mod ECB (C-750/21 P, EU:C:2024:124) og Pilatus Bank mod ECB (C-256/22 P, EU:C:2024:125), der ikke er blevet drøftet af parterne.

29 Det bemærkes i denne henseende, at i overensstemmelse med procesreglementets artikel 83 kan Domstolen til enhver tid efter at have hørt generaladvokaten ved kendelse bestemme, at retsforhandlingernes mundtlige del skal åbnes eller genåbnes, bl.a. hvis den finder, at sagen er utilstrækkeligt oplyst, eller såfremt en part, efter at denne del af retsforhandlingerne er afsluttet, er fremkommet med nye oplysninger vedrørende sagens faktiske omstændigheder, som kan have afgørende betydning for Domstolens afgørelse.

30 I den foreliggende sag finder Domstolen imidlertid, at den råder over alle de oplysninger, der er nødvendige for at træffe afgørelse, og at de forhold, der er påberåbt af Nemea Bank til støtte for dennes anmodning om genåbning af retsforhandlingernes mundtlige del, ikke udgør nye faktiske omstændigheder, der kan have betydning for den afgørelse, Domstolen således skal træffe.

31 På denne baggrund finder Domstolen efter at have hørt generaladvokaten, at det er ufornødent at genåbne retsforhandlingernes mundtlige del.

Om appellen

32 Til støtte for appellen har appellanten fremført fem anbringender. De tre første anbringender – som er rettet mod Rettens bestemmelse om, at det ikke længere var fornødent at træffe afgørelse om annullationspåstanden – vedrører henholdsvis en tilsidesættelse af artikel 263, stk. 2, TEUF, tilsidesættelse af væsentlige formforskrifter og manglende hensyntagen til tilsidesættelsen af sagsøgerens rettigheder i henhold til artikel 47 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (herefter »chartret«). De to sidste anbringender – som er rettet mod Rettens bestemmelse om afvisning af erstatningspåstanden – vedrører Rettens manglende hensyntagen til tilsidesættelsen af sagsøgerens rettigheder, der er fastsat i henholdsvis chartrets artikel 41 og artikel 340 TEUF.

Om det første anbringende

Parternes argumenter

33 Med det første anbringende, som omhandler den appellerede kendelses præmis 29-55, har appellanten gjort gældende, at Retten begik en retlig fejl, da den fandt, at det ikke længere var fornødent at træffe afgørelse om annullationspåstanden med den begrundelse, at appellanten havde mistet sin søgsmålsinteresse i forhold til den omtvistede afgørelse. Retten har således tilsidesat sin forpligtelse i henhold til artikel 263 TEUF til at prøve lovligheden af retsakter vedtaget af ECB, der skal have retsvirkning over for tredjemand, og sin forpligtelse til at sikre appellantens juridiske og grundlæggende rettigheder.

34 Appellanten har endvidere gjort gældende, at den virkning ex tunc, som Retten gav afgørelsen af 30. juni 2017, er i strid med artikel 263 TEUF, idet den har frataget appellanten dennes ret til at indbringe den omtvistede afgørelse for Unionens retsinstanser. En sådan virkning er rent fiktiv, eftersom – selv om den omtvistede afgørelse var blevet annulleret på denne sidstnævnte dato – den situation, som appellanten befandt sig i inden denne inddragelse, ikke blev genoprettet. Den faktiske virkning af afgørelsen af 30. juni 2017 kan kun være ex nunc, og det samme gør sig gældende for så vidt angår genopretningen af den pågældende tilladelse. Appellantens situation er således forblevet uforandret i perioden mellem vedtagelsen af den omtvistede afgørelse og vedtagelsen af afgørelsen af 30. juni 2017 for så vidt angår denne tilladelse. Den omtvistede

afgørelse fortsatte derfor – uændret og uafbrudt – med at have retsvirkninger over for appellanten efter dens vedtagelse, således at annullationen heraf ville kunne have retsvirkninger og skabe fordele for denne.

35 ECB har gjort gældende, at det var med rette, at Retten fastslog, at annullationssøgsmålet rettet mod den omtvistede afgørelse var blevet uden genstand. ECB har i denne henseende gjort gældende, at fastslåelsen heraf ikke er i strid med de rettigheder, som artikel 263 TEUF tillægger appellanten, idet et søgsmål om annullation af afgørelsen af 30. juni 2017, efter at afgørelsen af 30. juni 2017 trådte i stedet for den omtvistede afgørelse, kunne antages til realitetsbehandling inden for den frist, der er fastsat i denne bestemmelse. Et sådant søgsmål ville udgøre et effektivt retsmiddel som omhandlet i chartrets artikel 47. Kravet om søgsmålsinteressens fortsatte beståen, som er fastlagt i Rettens faste praksis, er heller ikke i strid med artikel 263 TEUF.

36 Efter at afgørelsen af 30. juni 2017 trådte i stedet for den omtvistede afgørelse, er det endvidere ikke længere muligt at indbringe et annullationssøgsmål af den omtvistede afgørelse. Et sådant søgsmål ville nemlig være uden genstand, idet den omtvistede afgørelse er blevet ophævet, og idet dens eventuelt negative virkninger nu henføres til afgørelsen af 30. juni 2017, over for hvilken appellanten ikke har anlagt sag, og som derfor er blevet endelig. Selv i tilfælde af annullation af den omtvistede afgørelse er appellantens tilladelse således fortsat inddraget i medfør af afgørelsen af 30. juni 2017, således at en sådan annullation ikke kan skabe nogen fordel for denne. Denne omstændighed fratager imidlertid ikke appellanten den mulighed, som denne har i henhold til EU-retten til at indgive et erstatningssøgsmål i forhold til inddragelsen af dens tilladelse uden at være forpligtet til forinden at indgive et annullationssøgsmål.

Domstolens bemærkninger

37 Det fremgår af de sagsakter, der er fremlagt for Domstolen, at Nemea Bank er et maltesisk kreditinstitut, som er en »mindre signifikant enhed under tilsyn i en medlemsstat i euroområdet« i SSM-rammeforordningens forstand. Den 23. marts 2017 vedtog ECB på anmodning af den kompetente nationale afviklingsmyndighed, nemlig MFSA, den omtvistede afgørelse, hvorved ECB inddrog tilladelsen udstedt til at optage virksomhed som kreditinstitut. Den 22. april 2017 indgav Nemea Bank sammen med de øvrige sagsøgere i første instans for Det Administrative Klagenævn en anmodning om administrativ revision af den omtvistede afgørelse i medfør af SSM-forordningens artikel 24, stk. 5. ECB vedtog, efter denne revision, afgørelsen af 30. juni 2017, som ophævede og erstattede den omtvistede afgørelse, og som har samme indhold som denne.

38 Den 22. maj 2017, under behandlingen af den administrative revision, anlagde Nemea Bank og de øvrige sagsøgere i første instans ligeledes et søgsmål til prøvelse af den omtvistede afgørelse ved Retten, hvorved de nedlagde påstand om annullation af denne afgørelse og om erstatning for de tab, som de angiveligt havde lidt som følge af denne afgørelse. De har imidlertid ikke anlagt søgsmål til prøvelse af afgørelsen af 30. juni 2017 ved Retten efter den foreskrevne fremgangsmåde.

39 Retten fastslog i det væsentlige i den appellerede kendelses præmis 41, 45, 47 og 52, at SSM-forordningens artikel 24, stk. 7, opstiller en forpligtelse for ECB til at give den afgørelse, der vedtages efter behandlingen af den administrative revision, virkning med tilbagevirkende kraft fra det tidspunkt, hvor den oprindelige afgørelse trådte i kraft, og at det forhold, at denne sidstnævnte afgørelse erstattes med en afgørelse med samme indhold eller ændret, medfører, at den forsvinder endeligt fra retsordenen. Retten fandt, at afgørelsen af 30. juni 2017 havde ophævet og erstattet

den omtvistede afgørelse at regne fra den dato, hvor denne sidstnævnte blev vedtaget, dvs. den 23. marts 2017, således at sagsøgerne i første instans havde mistet enhver interesse i at opnå annullation heraf, og udledte heraf, at deres annullationssøgsmål savnede genstand.

40 Det er i denne henseende korrekt, således som Retten anførte i den appellerede kendelses præmis 35, at det følger af fast retspraksis, at søgsmålsinteresse for så vidt angår sagens genstand skal foreligge på tidspunktet for sagens anlæggelse, idet sagen i modsat fald afvises. Sagens genstand skal, ligesom søgsmålsinteressen, endvidere bestå indtil retsafgørelsen, idet det i modsat fald findes ufornødent at træffe afgørelse, hvilket forudsætter, at søgsmålet med sit resultat kan bibringe parten en fordel (dom af 7.6.2007, Wunenburger mod Kommissionen, C-362/05 P, EU:C:2007:322, præmis 42, og af 21.1.2021, Leino-Sandberg mod Parlamentet, C-761/18 P, EU:C:2021:52, præmis 32 og den deri nævnte retspraksis).

41 Domstolen har imidlertid anerkendt, at en sagsøgers søgsmålsinteresse ikke nødvendigvis bortfalder som følge af, at den af sagsøgeren anfægtede retsakt ophører med at have virkninger under den verserende sag. En sagsøger kan nemlig stadig have en interesse i at opnå, at den pågældende akt erklæres ulovlig for den periode, hvor den fandt anvendelse og havde virkninger, idet en sådan erklæring i det mindste stadig kan være af interesse som grundlag for et eventuelt erstatningssøgsmål (dom af 28.5.2013, Abdulrahim mod Rådet og Kommissionen, C-239/12 P, EU:C:2013:331, præmis 62, og af 6.5.2021, Bayer CropScience og Bayer mod Kommissionen, C-499/18 P, EU:C:2021:367, præmis 40 og den deri nævnte retspraksis).

42 Spørgsmålet om, hvorvidt en sagsøgers søgsmålsinteresse fortsat består, skal endvidere bedømmes konkret, idet der bl.a. skal tages hensyn til følgerne af den hævdede ulovlighed og arten af den skade, som angiveligt er lidt (dom af 30.4.2020, Izba Gospodarcza Producentów i Operatorów Urządzeń Rozrywkowych mod Kommissionen, C-560/18 P, EU:C:2020:330, præmis 41, og af 7.9.2023, Versobank mod ECB, C-803/21 P, EU:C:2023:630, præmis 160 og den deri nævnte retspraksis).

43 I denne henseende fremgår det ganske vist af ordlyden af SSM-forordningens artikel 24, stk. 7, at når ECB efter en administrativ revisionsprocedure finder, at den afgørelse, der er genstand for denne revision, ikke skal ændres, ophæver ECB denne afgørelse og erstatter den med en afgørelse med samme indhold. Det kan imidlertid ikke heraf udledes, at en sådan ophævelse efterfulgt af erstatning heraf har tilbagevirkende kraft, som kan sammenlignes med den, der gælder for en af Unionens retsinstansers annullation af en retsakt vedtaget af en af Den Europæiske Unions institutioner.

44 Således, og som det fremgår af Domstolens praksis, er ophævelsen af en retsakt fra en af Unionens institutioner ikke ensbetydende med en anerkendelse af, at retsakten er ulovlig, og at ophævelsen har virkning ex nunc, til forskel fra en dom om annullation, hvorved den annullerede retsakt fjernes fra Unionens retsorden med tilbagevirkende kraft og anses for aldrig at have eksisteret (jf. i denne retning dom af 28.5.2013, Abdulrahim mod Rådet og Kommissionen, C-239/12 P, EU:C:2013:331, præmis 68). Den omstændighed, at denne ophævelse er blevet efterfulgt af en erstatning af den oprindelige retsakt med en ny retsakt, kan imidlertid ikke give denne sidstnævnte tilbagevirkende kraft.

45 Som generaladvokaten har anført i punkt 72 i forslaget til afgørelse, følger det således af SSM-forordningens artikel 24, stk. 7, at den oprindelige afgørelse ikke fjernes fra Unionens retsorden med tilbagevirkende kraft ved vedtagelsen af den erstattende anden afgørelse med

samme indhold. Idet den oprindelige afgørelse havde til virkning, at et kreditinstituts tilladelse blev inddraget, har denne anden afgørelse således haft til følge, at virkningerne af den oprindelige afgørelse forlænges, uden at de virkninger, der allerede af skabt, herved fjernes.

46 I den foreliggende sag, og således som appellanten med rette har gjort gældende, er det den omtvistede afgørelse, der har haft til virkning, at appellantens tilladelse, som var udstedt til denne, til at optage virksomhed som kreditinstitut, blev inddraget. Det er derfor denne afgørelse, som har haft de eventuelle negative konsekvenser, som appellanten har henvist til.

47 Idet anmodningen om revision af den oprindelige afgørelse i princippet, i overensstemmelse med SSM-forordningens artikel 24, stk. 8, endvidere ikke har opsættende virkning, fortsatte den omtvistede afgørelse med at have virkninger indtil det tidspunkt, hvor afgørelsen af 30. juni 2017 trådte i kraft, dvs. ved meddelelsen heraf til appellanten. Det er derfor først at regne fra denne meddelelse, at denne sidstnævnte afgørelse har ophævet og erstattet den omtvistede afgørelse, således som det fremgår af selve ordlyden af konklusionen i afgørelsen af 30. juni 2017.

48 Det var derfor med urette, at Retten i den appellerede kendelses præmis 41, 42 og 47 i det væsentlige fastslog, at afgørelsen af 30. juni 2017 havde erstattet den omtvistede afgørelse med tilbagevirkende kraft, at regne fra datoen for vedtagelsen af denne sidstnævnte afgørelse.

49 Det følger af det ovenstående, at Retten begik en retlig fejl ved i den appellerede kendelses præmis 53 og 55 at fastslå, at den omtvistede afgørelse med tilbagevirkende kraft var blevet erstattet, og at annullationssøgsmålet mod denne sidstnævnte afgørelse ikke længere havde en genstand.

50 Følgelig skal det første appelanbringende tages til følge og punkt 1 og 3 i den appellerede kendelses konklusion ophæves, uden at det er nødvendigt at behandle det andet og det tredje appelanbringende.

Om det fjerde og det femte anbringende

Parternes argumenter

51 Med det fjerde og det femte anbringende, der omhandler den appellerede kendelses præmis 56-63 og som skal behandles samlet, har appellanten gjort gældende, at Retten, da den fandt, at erstatningspåstanden måtte afvises, ikke tog hensyn til ECB's tilsidesættelse af de af appellantens rettigheder, der er sikret ved chartrets artikel 41 og artikel 340 TEUF, og som omhandler erstatning fra Unionen for skader forvoldt af institutionerne eller de ansatte under udøvelsen af deres hverv. Retten har således frataget appellanten dennes rettigheder, på trods af den betydelige skade, som ECB og dens ansatte havde forvoldt appellanten. Retten brugte således sin afgørelse om ikke at påkende annullationspåstanden til støtte for sin bedømmelse af erstatningspåstanden, for at give ECB mulighed for at unddrage sig ansvar for sine handlinger.

52 Retten begik endvidere en retlig fejl ved at se bort fra den forbindelse, der er mellem grundlaget for annullationspåstanden og grundlaget for erstatningspåstanden, idet erstatningspåstanden ikke kan behandles uden hensyn til grundlaget for annullationspåstanden.

53 Rettens bemærkning i den appellerede kendelses præmis 60, hvorefter erstatningspåstanden er formuleret for abstrakt og ikke indeholder anbringender eller argumenter og ej heller et sammendrag heraf, er endvidere fejlagtig, eftersom annullationspåstanden, der tjener som grundlag for erstatningspåstanden, indeholder alle disse forhold.

54 Appellanten har desuden gjort gældende, at såfremt Retten ikke havde besluttet – med urette – at det ikke længere var fornødent at tage stilling til annullationspåstanden, og såfremt Retten havde anerkendt forbindelsen mellem denne sidstnævnte påstand og erstatningspåstanden, ville den have fundet, at proceduren for vedtagelse af den omtvistede afgørelse havde været behæftet med en række uregelmæssigheder, der i sig selv er tilstrækkelige til at danne grundlag for erstatningspåstanden. Appellanten har i denne henseende påberåbt sig, at Nemea Bank ikke var effektivt repræsenteret under denne procedure, den manglende begrundelse af den omtvistede afgørelse og ECB's ulovlige adfærd under proceduren for Det Administrative Klagenævns administrative revision af denne afgørelse.

55 Appellanten har endvidere gjort gældende, at ECB's adfærd, og navnlig inddragelsen af den tilladelse, som var udstedt til appellanten, til at optage virksomhed som kreditinstitut, er den direkte årsag til det tab, som appellanten har lidt, hvilket appellanten har godtgjort. Tabsbeløbet, som appellanten anslår at være på 100 mio. EUR, omfatter imidlertid hverken Nemea Banks tab af omdømme, dens forretningsforbindelser og virksomhed eller faldet i dens indtjening, men alene det direkte værditab lidt af denne bank som følge af ECB's adfærd.

56 Appellanten har ligeledes gjort gældende, at da den kritiserede manglerne i stævningen i første instans, undlod Retten at tage i betragtning, at disse mangler skyldtes appellantens manglende adgang til effektiv repræsentation og beviser, for så vidt som appellanten ikke har kunnet disponere over sine midler og ikke har haft aktindsigt i ECB's sagsakter.

57 ECB og Kommissionen har gjort gældende, at disse to anbringender skal forkastes.

Domstolens bemærkninger

58 Hvad for det første angår appellantens argumentation, som er sammenfattet i nærværende doms præmis 46-48, hvorefter Retten i det væsentlige fratog appellanten de af dennes rettigheder, der er sikret ved chartrets artikel 41 og 47 samt artikel 263 TEUF og 340 TEUF, ved at bruge sin afgørelse om ikke at påkende annullationspåstanden til støtte for sin bedømmelse af erstatningspåstanden, og ved ikke at tage forbindelsen mellem de to påstande i betragtning, og dette for at give ECB mulighed for at unddrage sig ansvar for de angiveligt skadevoldende handlinger, skal det bemærkes, at Retten i den appellerede kendelses præmis 59-61 citerede den relevante retspraksis vedrørende betingelserne for, at Unionen ifalder ansvar uden for kontraktforhold, og det krav, der følger af artikel 21, stk. 1, i statutten for Den Europæiske Unions Domstol, der i medfør af samme statuts artikel 53, stk. 1, finder anvendelse på sager for Retten, og hvorefter stævningen skal indeholde søgsmålets genstand, de anbringender og argumenter, der gøres gældende, samt en kortfattet fremstilling af anbringenderne. Retten fastslog herefter med rette i kendelsens præmis 62, at sagsøgerne i første instans ikke i tilstrækkelig grad havde underbygget de af ECB's handlinger, hvoraf skulle følge en ulovlighed, hvorefter Unionen kan ifalde ansvar, eller årsagsforbindelsen mellem de påståede tab og de virkninger, som den omtvistede afgørelse eventuelt måtte have skabt.

59 Det følger heraf, at grundlaget for afvisningen af den pågældende erstatningspåstand ikke er Rettens afgørelse om ikke at påkende annullationspåstanden, men den mangelfulde karakter af denne erstatningspåstand.

60 Det fremgår af fast retspraksis, at det påhviler den part, som gør gældende, at Unionen har pådraget sig ansvar, at fremlægge afgørende beviser for det påberåbte tabs eksistens og omfang, og at der er en direkte årsagsforbindelse mellem den fejl, der er begået af den pågældende institution, og det tab, der påberåbes (dom af 3.5.2018, EUIPO mod European Dynamics Belgium m.fl., C-376/16 P, EU:C:2018:299, præmis 92 og den deri nævnte retspraksis).

61 I den foreliggende sag synes stævningen i første instans åbenbart ikke at opfylde de krav, der er opstillet i denne retspraksis, idet stævningen alene indeholdt en påstand om, at ECB skulle tilpligtes at betale sagsøgerne i første instans et beløb på 10 mio. EUR, med tillæg af renter, i erstatning for den skade, som den omtvistede afgørelse angiveligt havde forvoldt, og hvilket beløb disse parter i øvrigt har forhøjet til 100 mio. EUR i forbindelse med replikken i første instans. Der blev imidlertid ikke fremført noget argument eller noget bevis i denne henseende, der præciserer årsagsforbindelsen mellem ECB's angivelige ulovlige adfærd og det anførte tab og realiteten af dette tab.

62 Det var derfor uden at begå en retlig fejl, at Retten i den appellerede kendelses præmis 62 og 63 fastslog, at erstatningspåstanden åbenbart skulle afvises på grund af manglerne herved.

63 I øvrigt har appellanten ikke forklaret, hvordan Rettens beslutning skulle have frataget appellanten dennes rettigheder til at kræve erstatning for skade eventuelt forårsaget af ECB. Appellanten bevarer principielt retten til at fremsætte et nyt krav om erstatning, der afhjælper de mangler, som Retten påpegede i den appellerede kendelse, på de betingelser, der er fastsat i artikel 46, stk. 1, i statutten for Den Europæiske Unions Domstol, som finder anvendelse på sagsbehandlingen ved Retten i medfør af denne statuts artikel 53, stk. 1, hvorefter krav mod Unionen, der støttes på ansvar uden for kontraktforhold, forældes fem år efter, at den omstændighed, der ligger til grund for kravet, er indtrådt, idet denne forældelse afbrydes ved bl.a. indgivelse af stævning til Domstolen.

64 Hvad for det andet angår appellantens argumentation, som er gengivet i nærværende doms præmis 50, om dels, at ECB's adfærd er den direkte årsag til Nemea Banks værditab, dels, at beløbet på de 100 mio. EUR kun dækker en del af de tab, som appellanten har lidt, må det fastslås, at med denne argumentation har appellanten ikke påberåbt sig nogen retlig fejl, som Retten måtte have begået, men har begrænset sig til at gentage de faktuelle betragtninger, der er fremført i forbindelse med søgsmålet i første instans.

65 I overensstemmelse med Domstolens faste praksis følger det af artikel 256, stk. 1, andet afsnit, TEUF og af artikel 58, stk. 1, i statutten for Den Europæiske Unions Domstol, at det alene er Retten, der er kompetent til dels at fastlægge de faktiske omstændigheder i sagen, når bortses fra tilfælde, hvor den indholdsmæssige urigtighed af dens konstateringer følger af akterne i den sag, den har behandlet, dels at tage stilling til disse faktiske omstændigheder. Det følger heraf, at bedømmelsen af de faktiske omstændigheder ikke udgør et retsspørgsmål, der er undergivet Domstolens prøvelsesret, medmindre der er tale om en urigtig gengivelse af de for Retten fremlagte beviser (dom af 11.1.2024, Wizz Air Hungary mod Kommissionen, C-440/22 P, EU:C:2024:26, præmis 57 og 58 og den deri nævnte retspraksis).

66 Hvad for det tredje angår appellantens argumentation, som er gengivet i nærværende doms præmis 51, om, at Retten ved at kritisere manglerne ved stævningen i første instans undlod at tage hensyn til den omstændighed, at disse mangler skyldtes appellantens manglende adgang til effektiv repræsentation og beviser, skal det bemærkes, og således som det fremgår af nærværende doms præmis 57, at det var med rette, at Retten fastslog, at det var åbenbart, at erstatningspåstanden måtte afvises på grund af dens mangelfulde karakter. Det fremgår således af stævningen i første instans, at appellanten ikke havde angivet nogen af de forhold, der er påkrævet for at fastslå Unionens ansvar uden for kontraktforhold, og havde ikke redegjort for, på hvilken nærmere bestemt måde den angivelige manglende adgang til institutionelle ressourcer og beviser havde kunnet forhindre appellanten i at fremsætte – med det krævede niveau af klarhed og præcision – sin argumentation vedrørende eksistensen af disse forhold, navnlig henset til, dels at appellanten var repræsenteret ved en advokat, dels at appellanten med henblik herpå ikke indgav en ansøgningen om retshjælp.

67 Følgelig skal det fjerde og det femte anbringende dels afvises, dels forkastes som ugrundede.

68 Henset til samtlige ovenstående betragtninger skal punkt 1 og 3 i den appellerede kendelses konklusion ophæves.

Om søgsmålet for Retten

69 I overensstemmelse med artikel 61, stk. 1, i statutten for Den Europæiske Unions Domstol kan Domstolen, når den ophæver den af Retten trufne afgørelse, selv træffe endelig afgørelse, hvis sagen er moden til påkendelse.

70 Dette er ikke tilfældet i den foreliggende sag. Idet Retten fandt, at det ikke længere var fornødent at træffe afgørelse, uden at have taget stilling til hverken annullationspåstanden eller sagens realitet, er sagen således ikke moden til påkendelse og skal følgelig hjemvises til Retten med henblik på, at denne påstand tages under påkendelse af Retten.

71 Appellantens påstand om, at sagen hjemvises til en afdeling ved Retten bestående af andre dommere end dem, der udgjorde den afdeling, som afsagde den appellerede kendelse, må i øvrigt afvises. Domstolens procesreglement giver således ikke mulighed for, at Domstolen, efter behandlingen af en appelsag, kan give instruks til Retten med hensyn til sammensætningen af den afdeling, som sagen af Domstolen måtte henvises til ved Retten efter appellen heraf. Det tilkommer i givet fald Rettens præsident i henhold til artikel 192, stk. 1, i Rettens procesreglement at træffe afgørelse om den eventuelle fordeling af sagen til en anden afdeling med samme antal dommere.

Sagsomkostninger

72 Da sagen hjemvises til Retten, skal spørgsmålet om appelsagens omkostninger udsættes.

På grundlag af disse præmisser udtaler og bestemmer Domstolen (Femte Afdeling):

1) Punkt 1 og 3 i konklusionen i kendelse afsagt af Den Europæiske Unions Ret den 20. december 2021, Niemelä m.fl. mod ECB (T-321/17, EU:T:2021:942), ophæves.

2) I øvrigt forkastes appellen.

3) Sagen hjemvises til Den Europæiske Unions Ret med henblik på, at denne træffer afgørelse om annullationspåstanden nedlagt af Nemea Bank plc.

4) Afgørelsen om sagsomkostningerne udsættes.

Underskrifter